

## 2. פרויקט זכויות כלואים 1997

זה שנים מטפל המוקד להגנת הפרט בהפרות קשות של זכויות האדם של עצירים ואסירים פלסטינים. בין היתר, מדובר במניעת מפגש עם עו"ד, עינויים בחקירה, תנאי כליאה קשים ומשפילים, החזקה בבידוד ומניעת ביקוריהם של בני משפחה.

בשנת 1996 החל המוקד בפרויקט אינטנסיבי להגנה על זכויותיהם של עצירים פלסטינים, בתקופת מעצרים וחקירתם ע"י שרות הביטחון הכללי. הפרויקט חודש בשנת 1997, לאחר תהליך של הפקת לקחים מהשנה הקודמת. במסגרת הפרויקט מטופל כל עצור מרגע פנייתה של המשפחה ועד להוצאתו של העצור מאגפי החקירות. הטיפול האינטנסיבי כולל מאבק משפטי עיקש על זכותו של כל אחד מהעצירים לזכות בביקור עו"ד ושלא להיות נתון בעינויים. המוקד מייצג את העצור גם בהארכות מעצר ובעררים על מעצרים ממושכים, במטרה להגביר את הביקורת השיפוטית על החקירות, ולצמצם את המגמה של מעצרים ממושכים ללא עילה של ממש. המוקד דואג לנוכחות המשפחות בדיונים במידת האפשר. לבסוף, מטפל המוקד בתנאי המעצר הקשים והמשפילים בהם נתונים העצירים באגפי החקירות. בסה"כ טופלו במהלך שנת 1997 חמישים ושניים עצירים, אך הישגי הפרויקט אינם מתמצים בהגנה על זכויותיהם של עצירים אלו. בכמה תחומים הביאה פעילות זו לשינויים בזכויות העצורים בהיקף נרחב. בנוסף, הביא הפרויקט להעלאת חוזרת ונשנית של נושא העינויים בפני בג"צ ובפני הציבור בארץ ובעולם. המערכה המשפטית בעניין העינויים טרם הוכרעה, אך המדינה נדרשת יותר ויותר לתת דין וחשבון על מעשיה.

### מניעת מפגש עם עו"ד

חקיקת הביטחון בשטחים מאפשרת לחוקרי השב"כ, ללא כל הליך משפטי, למנוע בצו מפגש בין עצור לבין עורך דינו לתקופה מצטברת של עד 30 יום (ניתן להמשיך ולהאריך תקופה זו בהליכים משפטיים). מניעת מפגש עם עו"ד מהווה פגיעה קשה ביותר בזכויות העצור: נמנע ממנו כל מגע עם אדם שאינו נמנה עם צוות חוקריו, נשללת ממנו האפשרות של ייעוץ משפטי ונמנעת ביקורת חיצונית על תנאי מעצרו ועל אמצעי החקירה המופעלים כנגדו. מעורך הדין נמנעת האפשרות לייצג את לקוחו כראוי. השב"כ עושה שימוש בכלי של מניעת מפגש עם עו"ד כמעשה שבשגרה, ולא פעם ככלי למנוע התערבות בשיטות החקירה של העצור. במספר מקרים הוצא צו מניעת מפגש, כאשר במקביל הועבר העצור לתא של משתפי פעולה ל"חקירה" על ידיהם. מניעת המפגש, אם כן, הופכת את בידודו של העצור למוחלט, משתלבת עם עינויים אחרים, ופוגעת בזכות לביקורת שיפוטית.

המאבק במניעת המפגש עם עורך הדין נעשה באמצעות פניות דחופות לפרקליטות המדינה ובאמצעות עתירות לבג"צ. בסך הכול הוגשו 20 עתירות בנושא זה במהלך 1997. במרבית המקרים הותר המפגש ע"י פרקליטות המדינה לקראת מועד הדיון בעתירה באופן שלא נדרש דיון בבית המשפט. במקרים בהם הגיעה העתירה לדיון, נמנע בית המשפט בעקביות מלקצר את תקופת המניעה.